

ΕΘΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ

Βασικά βήματα υλοποίησης προγράμματος διαχείρισης κουνουπιών από την τοπική αυτοδιοίκηση – Περίοδος μετάδοσης 2021

Η επιτυχία των ολοκληρωμένων προγραμμάτων διαχείρισης κουνουπιών εξαρτάται από την έγκαιρη εφαρμογή σειράς μέτρων, στο φυσικό/ αγροτικό, στο αστικό και στο περιαστικό περιβάλλον, τα σημαντικότερα των οποίων είναι:

- η **έγκαιρη έναρξη των δράσεων διαχείρισης κουνουπιών** (διαχείριση εστιών αναπαραγωγής και ψεκαστικές εφαρμογές),
- η σωστή εκτέλεση, παρακολούθηση και αξιολόγηση των έργων, και
- η διενέργεια **συστηματικής εντομολογικής επιτήρησης** και η χρήση των αποτελεσμάτων της για την κατεύθυνση των έργων (επικαιροποιημένη χαρτογράφηση εστιών αναπαραγωγής κουνουπιών, εποχικές διακυμάνσεις στους πληθυσμούς των κουνουπιών, ταυτοποίηση κουνουπιών που κυκλοφορούν κ.ά.).

Θα πρέπει να καταβάλλονται προσπάθειες ώστε τα έργα διαχείρισης κουνουπιών που προκηρύσσονται να έχουν διάρκεια υλοποίησης μεγαλύτερη του ενός έτους, ώστε να υπάρχει συνέχεια τόσο των δεδομένων όσο και των χρησιμοποιούμενων πρακτικών και να επιτυγχάνεται η έγκαιρη έναρξη των ψεκαστικών εφαρμογών και η επαρκής διάρκεια αυτών.

Επιπρόσθετα, στο πλαίσιο των ολοκληρωμένων προγραμμάτων διαχείρισης κουνουπιών, κρίνεται σκόπιμο να διενεργείται σε συστηματική βάση εκτίμηση του πληθυσμού των κουνουπιών πριν και μετά από τους ψεκασμούς, για την εκτίμηση της αποτελεσματικότητάς τους, καθώς και ταυτοποίηση των κουνουπιών σε επίπεδο είδους (εάν αυτό δεν είναι εφικτό να γίνεται σε τοπικό επίπεδο, μπορούν να αποστέλλονται τα συλλεχθέντα κουνούπια σε εξειδικευμένο εργαστήριο).

Συνοπτικά, υπενθυμίζουμε ότι για την έγκαιρη και επιτυχή υλοποίηση των έργων σε κάθε περίοδο μετάδοσης, οι κύριες δράσεις είναι:

1. **Έγκαιρη πρόβλεψη χρηματοδότησης των έργων** με την κάλυψη των απαραίτητων κονδυλίων από τους διαθέσιμους κωδικούς. Αυτό ιδανικά θα πρέπει να συνοδεύεται από ολοκληρωμένη μελέτη, η οποία θα περιλαμβάνει πλήρεις τεχνικές προδιαγραφές του έργου, καθώς και αναλυτικό προϋπολογισμό. Επιπρόσθετα, είναι ιδιαίτερα σημαντική η έγκαιρη σύναψη τυχόν προγραμματικών συμβάσεων στις οποίες συμμετέχουν όλοι οι φορείς που εμπλέκονται στη διαχείριση των κουνουπιών (Περιφέρειες, Δήμοι κλπ). Στις τυχόν προγραμματικές συμβάσεις κρίνεται σκόπιμο να αναφέρονται: το αντικείμενο, οι υπηρεσίες, ο προϋπολογισμός, τα δικαιώματα, οι υποχρεώσεις, οι πόροι, τα όργανα παρακολούθησης και οι αρμοδιότητές τους και φυσικά οι εμπλεκόμενοι φορείς με τη συγκεκριμένη συμμετοχή του καθενός στο έργο. Σκόπιμο είναι τυχόν διαδικασίες που αναμένεται να καθυστερήσουν να διενεργούνται με τη «διαδικασία του επείγοντος», εφόσον αυτό είναι εφικτό.
2. **Έγκαιρη προκήρυξη** των έργων διαχείρισης των κουνουπιών στην περιοχή ευθύνης της εκάστοτε τοπικής αρχής. Η έγκαιρη προκήρυξη των έργων είναι σημαντική, δεδομένου ότι οι προκηρύξεις και οι συμβάσεις υπόκεινται σε έλεγχο από το αρμόδιο ελεγκτικό όργανο και μπορεί να υπάρξουν καθυστερήσεις. Ο σχεδιασμός και η περιγραφή των έργων θα πρέπει να γίνεται λαμβάνοντας υπόψη τις διαδικασίες και τις αρχές που ορίζονται στις σχετικές εγκυκλίους του Υπουργείου Υγείας.
3. Εκτός των προαναφερθέντων σχετικά με την προκήρυξη των έργων διαχείρισης κουνουπιών, θα πρέπει επίσης να προβλέπεται και η θέσπιση και οργάνωση **ομάδας ελέγχου/παρακολούθησης του**

έργου, από αρμόδιους υπαλλήλους, οι οποίοι θα διαθέτουν την κατάλληλη εκπαίδευση – γνωστικό αντικείμενο, για την παρακολούθηση όλων των διαδικασιών στο έργο διαχείρισης των κουνουπιών.

4. Το **αργότερο μέχρι τέλος Φεβρουαρίου**: Πέρασ διαδικασιών διαγωνισμού (για τα ετήσια έργα ή τα πολυετή έργα που έχουν λήξει) και **ανάθεση των έργων** στους επιλεγέντες αναδόχους. Το χρονοδιάγραμμα αυτό είναι σημαντικό για την έγκαιρη υλοποίηση των έργων, αρχής γενομένης από την καταπολέμηση διαχειριζόμενων κουνουπιών όπου κρίνεται απαραίτητο, και μετέπειτα για τη σωστή εκτέλεση των έργων διαχείρισης κουνουπιών.
5. Το **αργότερο μέχρι τέλος Μαρτίου**: Παρακολούθηση των κλιματικών παραμέτρων (θερμοκρασία, βροχόπτωση κ.α.) και έλεγχος των εστιών αναπαραγωγής κουνουπιών για παρουσία προνυμφών, για τον καθορισμό του χρόνου έναρξης των προνυμφοκτονιών, οι οποίες αποτελούν τον κύριο τρόπο καταπολέμησης κουνουπιών.
6. Οι **προνυμφοκτονίες** θα πρέπει να γίνονται σε τακτά χρονικά διαστήματα, πάντοτε μετά από έλεγχο παρουσίας προνυμφών στις εστίες αναπαραγωγής κουνουπιών και σύμφωνα με τα αποτελέσματα της εντομολογικής επιτήρησης. Υπενθυμίζουμε ότι **ακμαιοκτονίες** θα πρέπει να γίνονται συμπληρωματικά σε ειδικές μόνο περιπτώσεις, κατόπιν εκτίμησης κινδύνου, όπου δεν απέδωσαν οι προνυμφοκτονίες, σε περιοχές αυξημένου κινδύνου για την τοπική μετάδοση νοσημάτων που μεταδίδονται με κουνούπια, και κυρίως σε περιοχές όπου καταγράφονται κρούσματα από νοσήματα που μεταδίδονται με κουνούπια (ανάλογα με το νόσημα και τις συνιστώμενες δράσεις απόκρισης), όταν απειλείται η δημόσια υγεία, ως μέτρο άμεσης μείωσης του πληθυσμού των κουνουπιών. Τονίζουμε ότι όλες οι δράσεις κωνωποκτονίας θα πρέπει να εφαρμόζονται σύμφωνα με τις διαδικασίες που καθορίζονται από τη σχετική ετήσια εγκύκλιο του Υπουργείου Υγείας και να γίνονται με χρήση βιοκτόνων εγκεκριμένων από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (βλ. σχετικό ετήσιο έγγραφο εγκεκριμένων σκευασμάτων).
7. Είναι σκόπιμο να προβλέπεται και εξασφαλίζεται **επαρκής διάρκεια για την υλοποίηση ψεκαστικών εφαρμογών**, συστηματικά και εκτάκτως, καθόλη την περίοδο πιθανής δραστηριότητας και κυκλοφορίας των κουνουπιών. Στο παρελθόν, στη χώρα μας, συνεστήθησαν έκτακτα μέτρα ελέγχου κουνουπιών (έκτακτες ψεκαστικές εφαρμογές) από τα μέσα της Άνοιξης έως και τις αρχές του Χειμώνα (Δεκέμβριο), και ως εκ τούτου τα έργα που προκηρύσσονται θα πρέπει να μπορούν να καλύπτουν όλη τη διάρκεια πιθανής δραστηριότητας των κουνουπιών, δεδομένης της παρατεταμένης πλέον περιόδου κυκλοφορίας τους, λόγω και της κλιματικής αλλαγής.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η διαχείριση των εστιών αναπαραγωγής κουνουπιών αποτελεί βασικό μέτρο μείωσης του πληθυσμού των κουνουπιών και συνιστάται να υλοποιείται καθόλη τη διάρκεια του έτους, βάσει των τοπικών περιβαλλοντικών και κλιματικών παραμέτρων, με τη συνεργασία των αρμόδιων αρχών τοπικής αυτοδιοίκησης όλων των βαθμίδων και των αρμόδιων υπηρεσιών.

Τελειώνοντας, θα θέλαμε να τονίσουμε ότι σκόπιμο είναι οι Περιφέρειες, οι Περιφερειακές Ενότητες, οι Δήμοι και οι ανάδοχοι να τηρούν τις σχετικές οδηγίες που αποστέλλουν οι αρμόδιοι εθνικοί φορείς δημόσιας υγείας, οι οποίοι μπορούν να συμβάλλουν -με ομάδες εμπειρογνομόνων- στην επίλυση ειδικών προβλημάτων και να συνδράμουν στο έργο της αποτελεσματικής διαχείρισης των κουνουπιών.